

Databeskyttelsesrådgiverens rapport for 2018

**Aalborg
Kommune**

Indhold

Indledning og sammenfatning	3
De registreredes rettigheder	3
Indledning	3
Oplysningspligten	4
Indsigtsret	4
Sikkerhedsbrud.....	5
Borgerhenvendelser	7
Interne henvendelser	7
Kontroller	7
Sikkerhedskampagner (awareness)	8

Kolofon:

Henrik Johannes Rask, Databeskyttelsesrådgiver

21. januar 2019

2019-001856./ 2019-001856-1

Indledning og sammenfatning

Den nye databeskyttelseslovgivning trådte i kraft 25. maj 2018 og afløste de regler, der havde været gældende siden år 2000. Den største del af de nye regler er stort set identisk med de gamle.

En af nyhederne er dog, at der nu kan udstedes betragtelige og afskrækkende bøder ved overtrædelse af den nye lovgivning. (det forventes, at der i foråret 2019 falder afgørelser i nogle af de sager Datatilsynet for nyligt har politianmeldt – der er IKKE kendskab til sager, hvor Aalborg Kommune er politianmeldt)

En anden nyskabelse er, at Aalborg Kommune som dataansvarlig kan sikre behandlinger af personoplysninger i forhold til en risikovurdering. Det betyder, at kommunen ikke alle steder vil tilstræbe den højest mulige behandlingssikkerhed, men derimod afstemme behandlingssikkerheden i forhold til den identificerede risiko.

Der er således ikke et entydigt ja/nej svar på, om en given sikkerhedsforanstaltning i alle tilfælde er tilstrækkelig. Databeskyttelsesrådgiveren rådgiver den enkelte forvaltning omkring bl.a. disse forhold.

Arbejdet med at identificere risici er i 2018 gennemført via en fælles og tværgående metode iht. ISO27005 standarden. Der skal fortsat udvikles på metoden og det forventes, at kommunen fortsætter dette arbejde gennem de planlagte årlige risikovurderinger.

Den nye lovgivning har medført skærpede krav til dokumentation og sporbarhed, hvorfor mange ansatte sandsynligvis vil føle, at de nu har en byrde der forhindrer dem i, at nå det samme som tidligere.

Det skal også nævnes, at der ind imellem cirkulerer historier i Aalborg Kommune om, at nu må man ikke sådan og sådan, fordi den nye lovgivning forhindrer det. Det drejer sig ofte om misforståelser og ofte er der ikke tale om afledte krav fra den nye lovgivning – den får blot skylden for det.

Den nye lovgivning har også medført fokus på, at nogle eksisterende processer gør det vanskeligt at overholde lovgivningen, hvilket naturligvis har medført behov for revurdering af disse processer. I nogle tilfælde har det – og vil det fremadrettet – føles som, at kommunens virke er besværliggjort.

Alle 7 forvaltninger har arbejdet intensivt med initiativer der skal sikre overholdelse af databeskyttelseslovgivningen. Det har uden tvivl været et omfattende arbejde for alle forvaltninger.

Det er min vurdering, at der fortsat arbejdes målrettet med de identificerede indsatsområder. Indsatsområderne må forventes at skulle justeres løbende og i takt med, at kommunen opnår ny viden f.eks. i form af afgørelser fra Datatilsynet eller ændringer i risikovurderinger.

Da kommunen ikke er i mål på alle områder, vil arbejdet fortsat kræve fokus og vedblivende indsats.

De registreredes rettigheder

Indledning

De nye databeskyttelsesregler lægger stor vægt på de registreredes rettigheder. De registreredes rettigheder er de rettigheder, den registrerede har mulighed for at gøre brug af, når kommunen behandler deres personoplysninger. Rettighederne gælder også, selvom personoplysningerne ikke kommer direkte fra den registrerede. Formålet med de nye databeskyttelsesregler og de registreredes rettigheder er at øge sikkerheden, når kommunen behandler personoplysninger og samtidig skabe større gennemsigtighed for den registrerede. Databeskyttelsesrådgiveren giver uvildig rådgivning til borgerne omkring deres rettigheder.

Oplysningspligten

Kommunen har pligt til at oplyse den registrerede, når kommunen begynder at indsamle personoplysninger eller snarest muligt derefter – uanset om oplysningerne kommer direkte fra den registrerede eller en anden.

Oplysningspligten er en stor udfordring og et område, der kræver en ikke uvæsentlig fremadrettet digitaliseringsindsats, hvis kommunen skal undgå mange manuelle processer.

Indsigtsret

Den registrerede har ret til at få en kopi af de personoplysninger, kommunen har registreret om dem sammen med bl.a. følgende oplysninger:

- Hvilke personoplysninger der indgår i sagsbehandlingen
- Hvad er formålet med at behandle disse oplysninger
- Hvem modtager disse personoplysninger
- Hvor oplysningerne stammer fra

Aalborg Kommune har delvist digitaliseret processen for indsigtsanmodninger. Det er således muligt for en borger, at anmode om indsigt via en selvbetjeningsløsning på www.aalborg.dk/gdpr

Borgeren logger ind med sin NemId og vælger hvilke områder der ønskes indsigt i.

Afgrænsning

Når du afgrænser din anmodning forkortes sagsbehandlingstiden.

Sagsområder (sæt mindst 1 flueben) *

- Beskæftigelse**
Revalidering, Beskæftigelsesindsats, Servicejob, Seniorjob, Studiejob, Info og vejledning i jobcentret
- Borgerlige forhold**
Vielse, Folkeregistrering, Valg til Folketinget, Regionsvalg, kommunale valg og valg til Europa-Parlamentet, Domstole, Undtagelse fra Digital selvbetjening
- Dagtilbud og uddannelse**
Folkeskoleundervisning, Forældrekontakt, Uddannelsesvejledning, Produktionsskoler, daghøjskoler, SSP-indsats, Dagtilbud til børn inden skolestart, Gymnasier (optagelse, prøver, eksamen o.lign.)
- Flygtninge og integration**
Integration af udlændinge, Undervisning af tosprogede, Tolkebistand, Danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl.
- Infrastruktur mv**
Offentlige veje, Ekspropriation til offentlig vej- og stianlæg, Parkering, Affald og genanvendelse, El, vand- og varmforsyning, Havne og lufthavne, Beboelseslejligheder, udleje
- Kultur, idræt og folkeoplysning**
Skolefjeneste, Biblioteker, Arkiver, Kulturfalter, Materialesamlinger, Musikskoler
- Løn- og personaleadministration mv**
Ansættelse, Arbejdskonflikter, Arbejdsmiljø, Pension, personale, Psykisk arbejdsmiljø, Afsked
- Natur- og miljøbeskyttelse**
Naturbeskyttelse, Skadedyrsbekæmpelse, Luftkvalitet, Husdyrbrug, Badevand og badeområder
- Omsorg og sundhed**
Personlig hjælp, omsorg, pleje m.v., Plejeboliger og plejehjem, Sundhed, Sygesikring, Kommunal tandpleje, Genoptræning, Sundhedsydelser til asylansøgere
- Planlægning, byggeri og erhvervsforhold**
Fysisk planlægning og naturbeskyttelse, Sommerhusområder, Byformyelse, Byggeri, Byggetilladelse og anmeldelse om byggearbejde, Almene boliger – tvister mellem lejere og udlejere, Landbrugsforhold, Turisme, Medieproduktion, Kommunal eksport/salg
- Regulering af private erhverv**
Biografbevilling, Taxikørsel, Alkoholbevillinger
- Kommunens styrelse og administrative systemer**
Kommunens styrelse, Kommunikations- og informationsvirksomhed, Den registreredes indsigtsret
- Social service mv**
Forebyggelse og rådgivning, Særlige tilbud til børn og unge, Anbringelsessteder, godkendelse, opfølgning og tilsyn, Privat døgntilbud, Behandling efter serviceloven, Botilbud, Mægtanvendelse, Retssikkerhed, Drift af døgninstitutioner
- Kontante ydelser**
Sociale pensioner, Boligstøtte, Dagpenge, Social sikring, Ydelser efter sundhedsloven
- Beskatning**
Beskatning, Ejendomsbeskatning, Borgerbetjening på skatteområdet, Optræning
- Beredskab**
Redningsberedskabets indsats, Egen beskyttelse, Personel, redningsberedskab, Brand- og redningsskolevirksomhed

I perioden fra 25. maj til 31. december har kommunen modtaget 33 indsigtssøgninger, der har resulteret i 22 sager. Årsagen til at de 33 indsigtssøgninger ikke har resulteret i 33 sager er bl.a., at en del af indsigtssøgningerne viste sig at være ønske om aktindsigt.

Behandling af en indsigtssøgning kan være en ressourcetung opgave. Der vil ofte være brug for, at en systemforvalter manuelt skal gennemgå et system, for at finde og udtrække data om den registrerede. Derefter skal data organiseres og sendes til borgeren via e-boks.

Regeringen meldte i efteråret 2018 ud, at de vil lancere "Mit overblik" på borger.dk, hvor alle borgere fremover skal kunne logge sig ind og se samtlige data, der er registreret om dem i det offentlige. Planen skal rulles ud over de næste fem år. I 2020 skal alle data om sygedagpenge, SU, boligstøtte, kontanthjælp og børnepenge være tilgængelige - og frem til 2023 vil flere og flere data lægges ud til borgerne.

"Mit overblik" vil således på sigt udstille hovedparten af de data kommunen behandler om borgerne. Det vil helt sikkert kræve en del ressourcer, at indrette vore systemer til at levere data til "Mit overblik", men når det er sket, må ressourceforbruget til indsigtssøgninger i Aalborg Kommune forventes at falde.

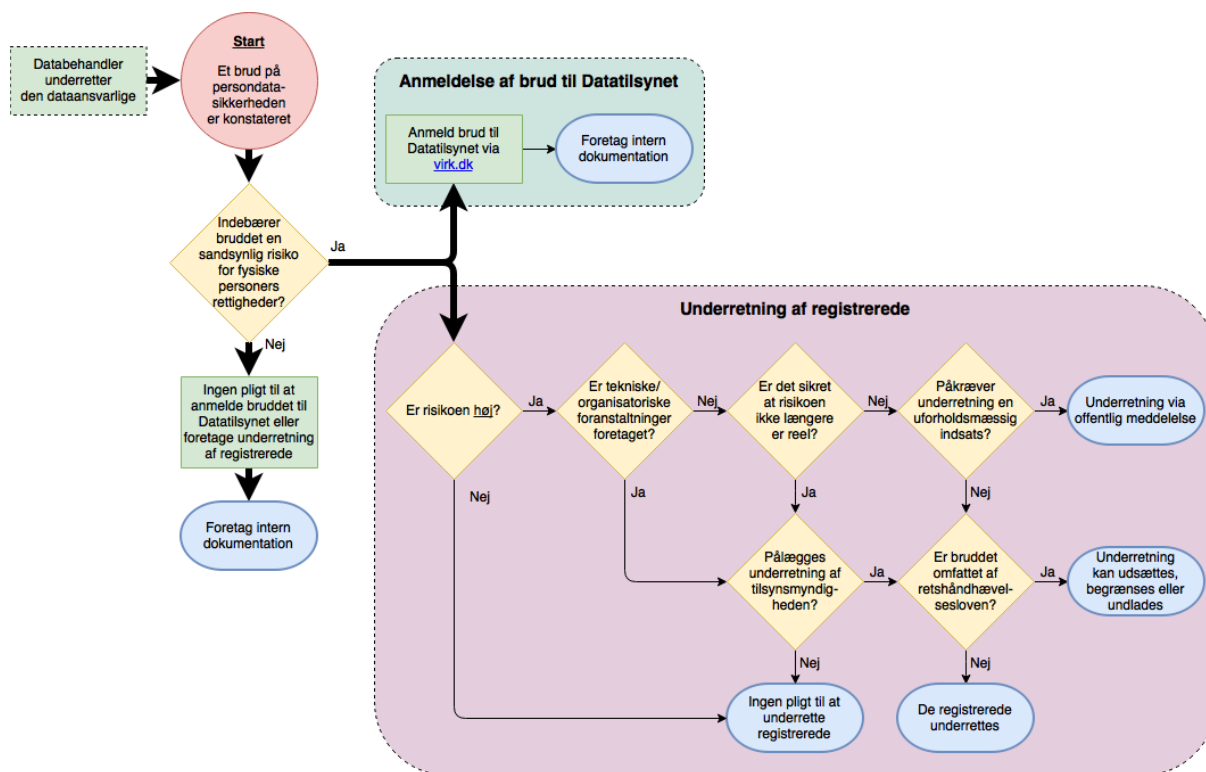
Antallet af indsigtssøgninger er stigende og det vurderes, at antallet i skrivende stund er fordoblet i forhold til antallet før 25. maj 2018.

Sikkerhedsbrud

I databeskyttelsesforordningen defineres et brud på persondatasikkerheden på følgende måde:

"et brud på sikkerheden, der fører til hændelig eller ulovlig tilintetgørelse, tab, ændring, uautoriseret videregivelse af eller adgang til personoplysninger der er transmitteret, opbevaret eller på anden måde behandlet."

Alle brud på persondatasikkerheden skal registreres internt i Aalborg Kommune og nogle af dem skal derudover anmeldes til Datatilsynet og nogle af disse skal desuden resultere i underretning til de registrerede. Disse rapporteringsprocesser trådte i kraft 25. maj 2018.

I 2018 har Databeskyttelsesrådgiveren modtaget indberetning om 137 sikkerhedsbrud.

8 af disse sikkerhedsbrud er anmeldt til Datatilsynet og i 5 tilfælde er de registrerede underrettet om sikkerhedsbrud.

Hovedparten af de registrerede sikkerhedsbrud drejer sig om data sendt til forkerte modtagere (f.eks. personoplysninger sendt til 3. part) eller data, som kommunen har sendt på en usikker måde. (f.eks. fortrolige data sendt med almindelig e-mail)

De registrerede sikkerhedsbrud er fordelt på forvaltningsniveau som følger:

Borgmesterens forvaltning	6
By- og Landskabsforvaltningen	7
Familie- og Beskæftigelsesforvaltningen	56
Miljø- og Energiforvaltningen	1
Skoleforvaltningen	42
Sundhed- og Kulturforvaltningen	10
Ældre- og Handicapforvaltningen	15

Aalborg Kommune har endnu ikke modtaget reaktioner fra Datatilsynet på de anmeldte sikkerhedsbrud og ved derfor ikke, hvilke konsekvenser de eventuelt vil få.

Med baggrund i de registrerede sikkerhedsbrud, arbejdes der løbende med tiltag, der kan minimere antallet af disse. Dette arbejde sker i samarbejde med bl.a. It-sikkerhedsgruppen.

Borgerhenvendelser

Såfremt en borger ikke mener Aalborg Kommune behandler personoplysningerne korrekt iht. databeskyttelseslovgivningen, kan borgeren klage over dette. Hvis borgeren ikke mener Aalborg Kommune behandler en sådan klage tilfredsstillende, kan borgeren klage til Databeskyttelsesrådgiveren og/eller til Datatilsynet.

Der har siden 25. maj 2018 været 29 eksterne henvendelser til Databeskyttelsesrådgiveren relateret til databeskyttelseslovgivningen.

Henvendelserne er behandlet og besvaret af de relevante forvaltninger i samarbejde med Databeskyttelsesrådgiveren eller direkte af Databeskyttelsesrådgiveren.

Der er ikke kendskab til sager/afgørelser, hvor borgeren efterfølgende har klaget til Datatilsynet.

Interne henvendelser

En stor del af Databeskyttelsesrådgiverens opgaver er, at rådgive og vejlede internt i forbindelse med behandling af personoplysninger.

Med en organisation så stor som Aalborg Kommune, kan én person ikke rådgive og vejlede samtlige ansatte. Derfor er organiseringen således, at den enkelte ansatte i første omgang henvises til egen forvaltnings databeskyttelseskonsulent (jurist eller it-sikkerhedskompetence). Disse databeskyttelseskonsulenter får, om nødvendigt, råd og vejledning fra Databeskyttelsesrådgiveren.

Databeskyttelseskonsulenterne mødes regelmæssigt i ERFA-sammenhæng, ligesom de også udarbejder indstillinger til It-sikkerhedsgruppen og gennemfører andre opgaver stillet af it-sikkerhedsgruppen.

Det forsøges at ensrette retningslinjer på tværs af forvaltningerne.

Kontroller

Databeskyttelsesrådgiveren har indført kontrolprocesser, hvor hver forvaltning kontrolleres på ca. 60 områder årligt. Disse kontroller er f.eks. kontrol af, om benyttede databehandlers behandlingssikkerhed er tilfredsstillende, om der er udført autorisationskontroller i de it-systemer der behandler personoplysninger, om kommunen håndterer de registreredes rettigheder tilfredsstillende osv.

Udover disse løbende kontroller udføres der en årlig revision i hver forvaltning. Under denne revision besvares og dokumenteres ca. 120 spørgsmål, der giver et godt overblik over den enkelte forvaltnings behandlingssikkerhed.

Databeskyttelsesrådgiveren udfører også kontroller ad hoc, når han er på besøg rundt omkring i organisationen. Det er f.eks. kontrol af, om der er efterladt print med fortroligt indhold ved printere, om papir til makulering er opbevaret forsvarligt indtil det bliver makuleret, om brugere har efterladt deres computer uden at låse deres skærm og andre helt basale kontroller.

Hovedparten af de kontroller Databeskyttelsesrådgiveren udfører, vil være varslet på forhånd. Formålet er ikke at fange nogen i noget forkert – formålet er at løfte niveauet, de steder hvor det er nødvendigt.

Sikkerhedskampagner (awareness)

En væsentlig del af forudsætningen for, at Aalborg Kommune behandler borgeres personoplysninger på tilpas sikker måde er, at de ansatte er bevidste om, hvordan disse behandlinger skal foregå.

I 2018 er der derfor iværksat såkaldte awarenesskampagner der skal sikre, at de ansatte får den viden de har behov for.

Kampagnerne har såvel tværgående fælles elementer som decentrale lokale elementer.

Det forventes, at der i 1. halvår 2019 vil blive gennemført vurdering/måling af, om bevidstheden hos de ansatte er tilfredsstillende. Resultatet af disse målinger, vil formodentlig identificere områder, hvor der skal gennemføres flere awarenesskampagner.

Sikkerhedskampagner er et af de væsentligste midler til at sikre en tilfredsstillende behandlingssikkerhed og forventes derfor, at være et middel der vil blive benyttet igen og igen.